

การสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยทุนชุมชน

โดยนายสมชาติ เขียมอนุพงษ์

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการแก้ไขฟื้นฟูและกิจกรรมชุมชน

5 ธันวาคม 2547

คำนำ

ปัจจุบันกรมคุมประพฤติมีบทบาทและหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากมาย เป็น การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยกรมคุมประพฤติซึ่งเป็นระบบควบคุมสังคมแบบทางการ (Formal social control) ต้องรับผิดชอบในการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดในชุมชน (Community-based) ทั้งหมดอัน ประกอบด้วย “การคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ตามภารกิจเดิม ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและ เยาวชน ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักโทษและได้รับการลดวันต้องโทษ ผู้กระทำผิดตาม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย (Aftercare) การจัดให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสาธารณะแทนค่าปรับ และผู้กระทำผิดในชั้นชะลอ การฟ้อง” แต่หากเมื่อประเมินถึงวิธีการทำงาน พนักงานคุมประพฤดียังคงก้าวเดินเหมือนเช่นที่เคยก้าว เดินมาก่อนเมื่อหลายปีที่ผ่านมาไม่ต่างจากเดิมมากนัก นอกจากนี้ สำนักงานคุมประพฤดียังมี “ข้อจำกัดอื่นๆหลายประการ”

ประการแรกขนาดอัตรากำลัง และ งบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณคดี โดย ปรากฏว่าคดีสืบเสาะและพินิจก่อนศาลพิพากษา คดีสืบเสาะข้อเท็จจริงกรณีพัก/ลดโทษ และสืบเสาะ ข้อเท็จจริงในการตรวจพิสูจน์ตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพ ฯ 2545 หากเฉลี่ยต่อพนักงานคุมประพฤติ ทั้งหมด สำหรับคดีสืบเสาะเฉลี่ยคนละ 4.4 คดี/คน/ (ข้อมูล 10 เดือนของปี 2546) คดีควบคุมและสอดส่อง เฉลี่ยคนละ 8.8 คดี/คน/เดือนหรือ 88 คดี/ปี (การเฉลี่ยดังกล่าวใช้ตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ ทั้งหมดไม่ยกเว้นตำแหน่งบริหาร ซึ่งเกณฑ์มาตรฐาน ก.พ. ให้พนักงานคุมประพฤติหนึ่งคนรับคดี สืบเสาะเฉลี่ย 5.5 คดี/เดือนส่วนคดีควบคุม ส่วนคดีสอดส่องในแต่ละช่วงเวลาไม่เกิน 50 คดี/ ช่วงเวลาหนึ่งๆ)

ประการที่สองผู้กระทำผิดมีความเสี่ยง ความจำเป็น และความต้องการที่หลากหลาย มากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สูง ถึงกว่าร้อยละ 60 ซึ่งการติดยาเสพติดถือว่าเป็น Criminogenic Needs ที่แก้ไขได้ยากอย่างยิ่ง และโปรแกรมการบำบัดผู้ติดยาเสพติดที่มีข้อจำกัดในการพัฒนาของประเทศไทย ที่ยังไม่พอเพียง ต่อการแก้ปัญหาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนพนักงานคุมประพฤติก็นิไม่ได้รับการพัฒนามาเพื่อ แก้ปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะ ยิ่งเป็นการเพิ่มความท้าทายของกรมคุมประพฤติยิ่งขึ้น

ประการที่สามผู้ถูกคุมความประพฤติที่เข้ามาสู่งานคุมประพฤติจากทุกช่องทางต่าง มีที่อยู่อาศัยกระจัดกระจายในทุกหนแห่งในแต่ละจังหวัดแต่“มีสำนักงานคุมประพฤติ เพียงสำนักงานเดียว วิธีการคุมประพฤติด้วยการ “แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน”(Community Based) ที่ต้องอาศัย “เงื่อนไข” เป็นเครื่องมือไม่ว่าเงื่อนไขที่กำหนดโดยศาล คณะกรรมการพัก โทษ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 หรือเงื่อนไขที่กำหนดใน ชั้นชะลอการฟ้อง(ในอนาคต) พนักงานคุมประพฤติจะบังคับเงื่อนไขได้อย่างไรให้ได้ “อย่าง

สม่ำเสมอ(Consistent) และรวดเร็ว(Fast tracking) เพื่อให้การควบคุมและสอดส่อง การแก้ไขฟื้นฟู และการสงเคราะห์ได้อย่างต่อเนื่อง”(Continuum of Care) ได้อย่างไร

ประการที่สี่ทำให้พนักงานคุมประพฤติต้องเสียเวลาไปกับงานกระดาษในสำนักงาน มีเวลาให้กับผู้กระทำผิดครั้งหนึ่งๆไม่มากนักทำให้ต้องยึดติดสำนักงานแบบตั้งรับ (Office Based) หากจะทำงานคุมประพฤติตามแนวคิดเดิมที่ว่าปัญหาทุกปัญหาต้องดำเนินการ “แก้ไขโดยรัฐ” (State Based) และ “ด้วยมืออาชีพ” นั้นหมายความว่าเราจะต้องมีพนักงานคุมประพฤติในทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ทุกอำเภอ และอยู่อย่างใกล้ชิดกับผู้กระทำผิดตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้การบังคับเงื่อนไขเป็นไปได้ “อย่างสม่ำเสมอ (Consistent) รวดเร็ว (Fast tracking) และเพื่อให้การควบคุมและสอดส่อง การแก้ไขฟื้นฟู และการสงเคราะห์กระทำได้อย่างต่อเนื่อง” (Continuum of care) การแก้ไขข้อขัดข้อง ประการนี้จะทำอย่างไร

กระบวนการยุติธรรมทางอาญารวมทั้งกรมคุมประพฤติไม่สามารถเป็น ทั้ง “ด้านแรกและด้านสุดท้าย”ที่มีประสิทธิภาพ ต่อการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมแต่เพียงลำพังได้เพราะรัฐมีงบประมาณ และ ทรัพยากรจำกัด ผู้เขียนมีความเชื่อว่าพลัง “อำนาจตามกฎหมาย” ของรัฐหรือระบบการควบคุมสังคมแบบพิธีการ (formal social control) ไม่สามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมเล็กน้อยได้ดีเท่า “พลังแห่งคุณธรรม” หรือระบบการควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการ (informal social control) ที่ชุมชนมีอยู่ ข้อจำกัดของพลังอำนาจตามกฎหมาย ของรัฐมีเวลาทำงานตาม กรอบของทางราชการ แต่ พลังคุณธรรม ของชุมชน จะอยู่กับผู้กระทำผิดตลอด 24 ชั่วโมงทุกวันทุกสัปดาห์ และตลอดไปผู้เขียนเชื่อว่าการควบคุมอาชญากรรมได้ดีที่สุดคือ “การทำงานร่วมกัน” ระหว่างระบบการควบคุมสังคม “แบบทางการ และ ไม่เป็นทางการ”

ผู้เขียนต้องการหาคำตอบในการจะพัฒนาให้ชุมชนเป็น “ระบบควบคุมสังคมแบบไม่เป็นทางการ” (informal social control) เพื่อทำหน้าที่เป็น “ด้านแรก” ที่มีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อย่างไร?

แนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุน แนวทางการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

1. “พลังขับเคลื่อนชุมชนเกิดจากการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนภายในชุมชนพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง” (Kauffman, Harold, “Toward an Interactional Conception of Community.” *Social Forces*, 1959).

ก. เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนมีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นใส่ใจในชุมชนของตนเอง กิจกรรมสาธารณะที่ดีๆทั้งหลายจะได้รับการพัฒนาและชุมชนสามารถจะบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

2. “แก่นสารของชุมชนก็คือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันของ ผู้คนในชุมชนนั้นๆนั่นเอง” (Wilkinson, Kenneth, *The Community in Rural America*, Greenwood Press, 1991).

ก. ชุมชนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการพัฒนาปฏิสัมพันธ์

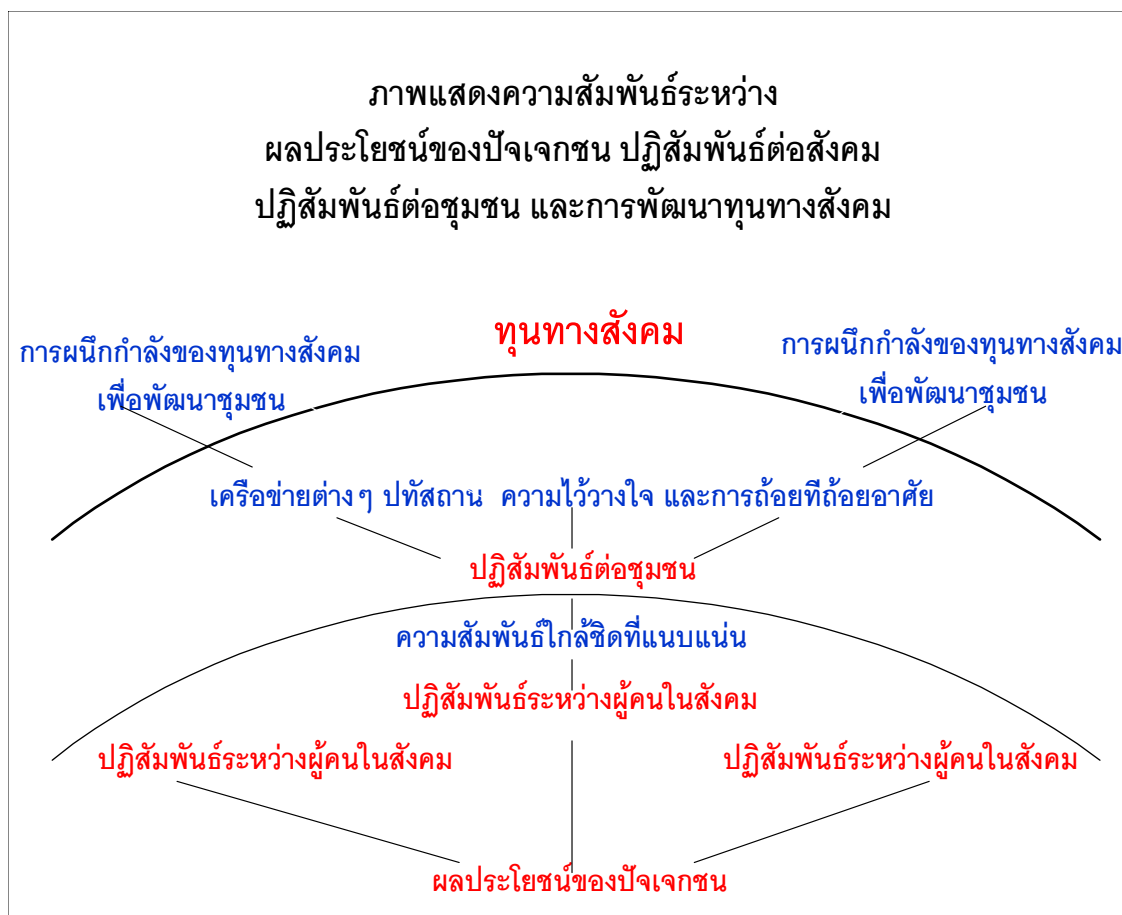
ข. ในชุมชนใดชุมชนหนึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์ 2 ลักษณะได้แก่

1) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม-ปัจเจกชนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก็เพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ของตนเอง

2) ปฏิสัมพันธ์ต่อชุมชน-มีลักษณะตรงข้ามกับความสัมพันธ์แบบแรกแต่เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มุ่งประสานกับทุกกลไกของชุมชนเพื่อชุมชน

3.แนวคิดของทุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ทั้งหลายของชุมชน และการขับเคลื่อนชุมชน

ก. “ทุนทางสังคม (รวมทั้ง) องค์กร กลุ่มทางทางสังคมทั้งหลายที่ประสานการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เป็นการส่งเสริมสนับสนุนศักยภาพของชุมชนให้ได้รับประโยชน์จากการลงทุนต่างๆ และจากการร่วมแรงและภูมิปัญญาของคนในชุมชนซึ่งเป็นทุนทางสังคม” (Putnam, Robert, *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy.* 1993, pp. 35-36).

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง: โดยประสานการมีส่วนร่วมของทุนชุมชน

- การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยทุนชุมชนเป็นแนวคิดของ Kretzmann, John P. and John L. McKnight. 1993. (*Building Communities from the Inside Out: a Path toward Finding and Mobilizing a Community's Assets*. Chicago, IL: ACTA Publications.)
- การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยทุนชุมชนมีพื้นฐานทางปรัชญาที่แตกต่างจากแนวคิดในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดดั้งเดิม
- พื้นฐานของแนวคิดในการพัฒนาชุมชนแบบดั้งเดิม มุ่งค้นหาปัญหา และความบกพร่องขาดแคลน หรือความจำเป็นของชุมชน
- ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนโดยทุนชุมชน คือการเดินทางที่น่าตื่นเต้นในการค้นหาศักยภาพและทุนของชุมชน
- นอกจากนี้ทั้งสองแนวคิดยังมีข้อที่แตกต่างกันในประการอื่นๆ

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยทุนชุมชน

แนวคิดแบบดั้งเดิม

พื้นฐานแนวคิด:	ค้นหาความจำเป็นทั้งหลาย
เป้าหมาย:	เพื่อเปลี่ยนแปลงสถาบัน
การสนทนากัน:	เกี่ยวกับปัญหาและความกังวลทั้งปวง
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง:	คืออำนาจ
การมองประชาชน:	เป็นผู้บริโภค, ลูกค้ำ

ความจำเป็นมีอยู่ในชุมชน

“ความจำเป็นทั้งหลายได้แก่”

การว่างงาน แก่งค้ออาชญากรรม การหลบหนีโรงเรียน สภาพครอบครัวแตกแยก ขาดแคลนที่อาศัย อาชญากรรม การกระทำรุนแรงต่อเด็ก การไม่รู้หนังสือ สวัสดิการ การใช้ยาเสพติดให้โทษ การออกจากครอบครัวกลางคืน ฯลฯ

การพัฒนาชุมชนแนวคิดใหม่

พื้นฐานแนวคิด :	ค้นหาทุนชุมชนทั้งหลาย
เป้าหมาย:	เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
การสนทนา:	เกี่ยวกับทักษะพรสวรรค์และความใฝ่ฝัน
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง:	คือความสัมพันธ์
การมองประชาชน:	เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง, เจ้าของปัญหา เจ้าของชุมชน

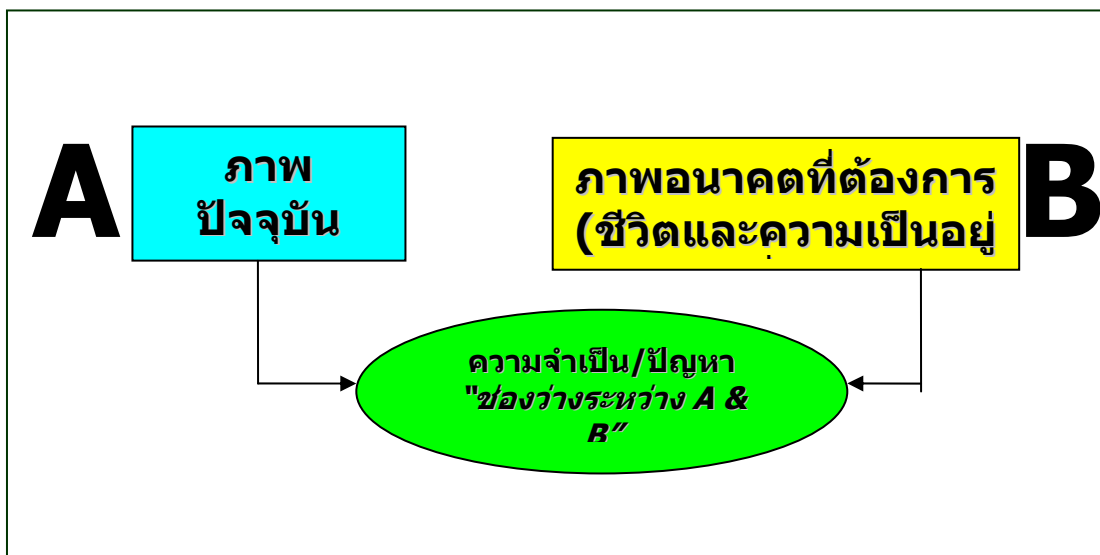
ทุนทั้งหลายมีอยู่ในชุมชน

“ทุนต่างๆเหล่านั้นได้แก่”

เด็กหนุ่มสาว ผู้สูงอายุ นักศิลปิน นักศาสนา พระ โรงเรียน ธุรกิจต่างๆ โรงพยาบาล สอนสาธารณะ ห้องสมุด กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ กลุ่มชุมชนทั้งปวง สโมสร เกษตรกรรม ฯลฯ

ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นหรือปัญหา:

- “ความจำเป็นหรือปัญหา” คือช่องว่างระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับสถานการณ์ที่พึงประสงค์ในอนาคต (ดังภาพ) หากเราสามารถทำให้ช่องว่างระหว่าง A และ B แคบเข้าหากันหรือหมดไปนั้นหมายถึงเราสามารถแก้ปัญหาได้

การประเมินความจำเป็นคืออะไร

- เครื่องมือที่ใช้ “ค้นหาช่องว่าง” ระหว่างภาพปัจจุบันกับภาพในอนาคต
- เครื่องมือจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความจำเป็นทั้งหลาย
- เพื่อตัดสินใจว่าปัญหาหรือความจำเป็นลำดับใดบ้างที่จะต้องมีการจัดการและระดมทรัพยากรอย่างจริงจังของชุมชน

หากเริ่มต้นด้วยการค้นหาความจำเป็นหรือสภาพปัญหา: เราเอาเกวียนไว้ “ข้างหลัง” ม้าหรือไม่

- หากเราเริ่มต้นด้วย “การประเมินความจำเป็นหรือสภาพปัญหา” ของท้องถิ่นใด ก็เท่ากับว่าเราได้ส่งสัญญาณออกไปว่าประชาชนในท้องถิ่นนั้นโดยพื้นฐานแล้วเป็นผู้ที่ “ยังบกพร่องขาดเหลือ”
- เป็นการทิ้งความทรงจำไว้ให้กับคนในชุมชนนั้นว่า “พวกเขาไม่มีความสามารถที่จะจัดการกับชีวิตและอนาคตของชุมชนของพวกเขาในอนาคตได้”
- ความขาดแคลนหรือปัญหาทุกรูปแบบ “ไม่ได้ใส่ใจที่จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแผนการใดๆ เพื่อผนึกกำลังชุมชนทั้งชุมชนเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง” แต่อย่างไรก็ตามหากแต่จะกลายเป็นภาระ

ความจำเป็น กับ ทูทางสังคม

ความจำเป็น/ปัญหา	ทูทางสังคม
<ul style="list-style-type: none"> ให้ความสำคัญกับความขาดแคลน 	<ul style="list-style-type: none"> ให้ความสำคัญกับประสิทธิผล
<ul style="list-style-type: none"> ส่งผลให้ต่างคนต่างอยู่ ไม่สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> เกิดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พัฒนาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง
<ul style="list-style-type: none"> ส่งผลให้ประชาชนคอยรับบริการ กลายเป็นผู้พึ่งพา 	<ul style="list-style-type: none"> ชุมชนค้นหาวิถีทางแก้ปัญหา ด้วยทุนปัญญาที่แต่ละคนมี
<ul style="list-style-type: none"> ประชาชนมีส่วนในการแก้ปัญหาของชุมชนน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> ทำให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้เอง

ระหว่างการค้นหาปัญหา กับ การค้นหาทุนชุมชน เราจะเลือกเดินเส้นทางใดก่อนหลัง

จงเริ่มต้นด้วยการค้นหาทุนและศักยภาพของชุมชน

- การทำให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนนั้นต้องให้ความสำคัญกับภายในชุมชนอันได้แก่ สมาชิกของชุมชน กลุ่ม องค์กร และสถาบันต่างๆในชุมชนนั้นๆ
- ดังนั้นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดคือการสำรวจหาทุน ความสามารถ ทุนทักษะ และทุนต่างๆของคน สถาบันและ องค์กรต่างๆในชุมชนนั้น
- เมื่อเราสามารถค้นพบทุนต่างๆแล้ว เราก็พร้อมที่จะใช้ทุนเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการกับปัญหาหรือความจำเป็นของชุมชน
- หัวใจอยู่ที่การประสานผนึกทุนทางสังคมเหล่านั้นให้"ทำงานร่วมกัน"ในการแก้ปัญหาหรือความจำเป็นที่สำคัญๆให้กับชุมชน

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยทุนชุมชน

- แนวคิดการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยทุนชุมชน มองชุมชนว่า "เป็นแหล่งทุนทางศักยภาพที่สามารถนำมาพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้และมองว่าการแสวงหาแหล่งทุนนอกชุมชนนั้นควรเป็นทางเลือกสุดท้าย"
- การทำแผนที่ทุนชุมชนและการนำทุนชุมชนมาใช้เพื่อพัฒนาชุมชนมีแนวคิดหลากหลายแตกต่างกัน.
- การจัดทำแผนที่ทุนชุมชนคือการทำเป็นบัญชีระบุนรายการทุนต่างๆที่ชุมชนมีในกระบวนการจัดทำแผนที่ทุนชุมชนจะเกิด "พัฒนาการทางสัมพันธภาพที่มีนัยสำคัญระหว่างผู้คนในชุมชน การจัดทำแผนที่ทุน ไม่ใช่ ขั้นตอนลงมือขับเคลื่อนชุมชน"
- การขับเคลื่อนเพื่อผนึกกำลังกันของทุนชุมชน เป็น ขั้นตอนลงมือขับเคลื่อนทุนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวม ขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีการจัดองค์กรและการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างทุนทั้งหลายที่มีอยู่ในชุมชน.
- ทุนชุมชนสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆได้ 6 กลุ่มดังนี้:
 1. ทุนบุคคล;
 2. ทุนในรูปแบบสมาคมต่างๆ;
 3. ทุนในรูปแบบสถาบันต่างๆ;
 4. ทุนในรูปแบบธุรกิจและภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง;
 5. ทุนในรูปแบบทรัพยากรธรรมชาติ
 6. ทุนในรูปแบบ "ประสบการณ์"ที่ชุมชนได้ดำเนินกระบวนการและวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนของตนมาแล้วในครั้งก่อนๆนั้น.

- แนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดใหม่คือการตั้งเอา**ทรัพยากร 5 กลุ่มดังกล่าว**(ไม่นับทรัพยากรธรรมชาติ)มาเพื่อขับเคลื่อนชุมชน แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ในบางกรณีชุมชนบางชุมชน**อาจไม่สามารถหรือไม่เต็มใจ**ที่จะผนึกกำลังของทุนในทุกกลุ่มได้ทั้งหมดตามแนวคิดนี้

แนวทางการจัดทำแผนที่ทุนชุมชน

- **ให้ยึดทุนเป็นหลัก (Asset-Based)** : มุ่งค้นหาภูมิปัญญา/ทักษะที่มีอยู่ในชุมชนทันที
- **ให้ความสำคัญกับภายในชุมชน**: มุ่งค้นหาทุนในชุมชนไม่ใช่ทุนนอกชุมชน
- **ให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพ**: พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกชุมชน องค์กร และสถาบันต่างๆในชุมชน

จะค้นหาทุนของชุมชนได้อย่างไร?

- จงค้นหา **“องค์ประกอบสำคัญ”**ที่ทำให้ชุมชนนั้นยังคงดำรงอยู่ต่อไปได้ให้พบ

การจัดทำแผนที่ทุนชุมชนเริ่มต้นด้วย **“ประชาชน”**

- **จงเชื่อว่า**ประชาชนทุกคนมีภูมิปัญญา ทักษะ และพรสวรรค์ ต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของชุมชน
- **จงเชื่อว่า**เมื่อใดที่แต่ละคนใช้ภูมิปัญญาความสามารถของเขา เมื่อนั้นก็เท่ากับเขาได้เพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และเขาผู้นั้นจะมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย
- **จงเชื่อว่า**ชุมชนที่เข้มแข็งทั้งหลายต่างเห็นในคุณค่าและใช้ประโยชน์จากทักษะที่ปวงที่สมาชิกแต่ละคนของชุมชนมีอยู่
- วิธีการเช่นนี้ส่งผลให้เกิดพัฒนาการ **“ของ”**ชุมชน

กระบวนการในการค้นหาทุนชุมชน

- จัดทำตารางบัญชีบุคคลที่เป็นตัวแทนของทุกภาคส่วนของชุมชน
- ตามตารางให้ระบุว่า:
 - ก. จะใช้วิธีขับเคลื่อนชุมชนทั้งชุมชน(Holistic model)หรือ.
 - ข. จะดำเนินเฉพาะส่วน เฉพาะปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
- ตามตารางให้ระบุว่าใครบ้างที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดองค์กรเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนและสำรวจข้อมูลทุนชุมชน

รูปแบบที่อาจนำมาใช้ในการค้นหา:

- ทุนบุคคล- ใช้นักเรียนนักศึกษาจากโรงเรียนต่างๆสำรวจ แล้วเผยแพร่
- ทุนในรูปสมาคมต่างๆ- คณะบุคคลตามบัญชีที่ผ่านการคัดเลือก จะทำหน้าที่ค้นหาทุนชุมชนในกลุ่มสมาคมเป็นลำดับแรก

- ทูนในรูปแบบสถาบันต่างๆ-คณะบุคคลตามบัญชีดังกล่าวเป็นผู้นำในการค้นหา
- ทูนในรูปแบบธุรกิจ- นายธนาคารและผู้นำธุรกิจท้องถิ่นทำหน้าที่ในการค้นหา.
- ทูนทรัพยากรธรรมชาติ- คัดเลือกบุคคลในชุมชนทำการจัดทำบัญชี
- ทำให้ทูนทั้งหมดของชุมชนเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณะในชุมชน
- จัดประชุมชุมชน
- ประชาชน “ผนวก” เข้ามาพร้อมเป็น “ทูนชุมชน”

ก.ให้จัดองค์กรขับเคลื่อนโดยยึดทูนชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆและทำให้ภาพของชุมชนเป็นภาพเชิงบวกอยู่เสมอ

- ประชาชนของชุมชนให้ดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

การทำแผนที่ทูนของบุคคลแต่ละคนให้คำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะต่างๆ
- ทักษะที่สั่งสมจากประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนมาก่อน
- ความสนใจและประสบการณ์ในการทำธุรกิจของชุมชน
- ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะต่างๆ ของบุคคลหาได้อย่างไร:จงถามประชาชนเกี่ยวกับ . .

- ทักษะต่างๆที่เกิดจากการเรียนรู้ที่บ้าน ในชุมชน หรือจากสถานที่ทำงาน
- ให้ระบุทักษะต่างๆที่เห็นว่าเขามี
- จงนำเอาทักษะเหล่านั้นมาใช้เป็นพื้นฐานในการทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น

ทักษะที่เกิดจากประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา

- คัดให้พบซึ่งรูปแบบกิจกรรมทั้งหลายของชุมชนที่ประชาชนแต่ละคนได้เข้าไปมีส่วนร่วม
- ประเมินกิจกรรมของชุมชนที่ประชาชนอาจเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในอนาคต
- ข้อมูลเหล่านี้สามารถใช้เป็น “วัตถุดิบ” ในการสร้างชุมชนในเวลาต่อมา

ความสนใจและประสบการณ์ในการทำธุรกิจของแต่ละคน

- ในหลายๆชุมชนการสร้างโอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง
- จำเป็นที่จะต้องสำรวจความสนใจที่จะทำธุรกิจของสมาชิกชุมชน
 - ก. พิจารณาการเริ่มต้นทำธุรกิจ และสภาพปัญหาอุปสรรค
 - ข. ประชาชนที่เริ่มต้นทำธุรกิจประเภทใดประเภทหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ องค์ประกอบใดบ้างที่จะช่วยให้ธุรกิจที่ประชาชนทำอยู่ในทุกวันนี้เข้มแข็งมากขึ้น

ข้อมูลส่วนบุคคล

- รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละคนเพื่อประโยชน์ในการติดตามเท่าที่จำเป็นให้รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อายุ เพศ

บัญชีแสดงทักษะส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ 1ก.

ชื่อ.....โทร.....วันที่.....

<p>ด้านสุขภาพ</p> <p>☐ ดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>☐ ดูแลผู้มีปัญหาทางจิต</p> <p>☐ ดูแลคนป่วย</p> <p>☐ ดูแลคนไร้ความสามารถ</p> <p>☐ ปฐมพยาบาล</p> <p>☐ พยาบาล</p> <p>☐ โภชนาการ</p> <p>☐ การออกกำลังกาย</p> <p>งานสำนักงาน</p> <p>☐ งานพิมพ์</p> <p>☐ รับโทรศัพท์</p> <p>☐ ร่างหนังสือ</p> <p>☐ ควบคุมบอร์ดอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>☐ รับส่งเอกสาร</p> <p>☐ บันทึกข้อมูล</p> <p>☐ ชำนาญโปรแกรม Word</p> <p>☐ อื่นๆ</p> <p>การดูแลเด็ก</p> <p>☐ ดูแลเด็กแรกเกิด</p> <p>☐ ดูแลเด็ก 1-6 ขวบ</p> <p>☐ ดูแลเด็ก 7-13 ขวบ</p> <p>☐ นำเด็กเข้าค่าย</p> <p>☐ ดูแลเด็กก่อนวันเรียน</p>	<p>การก่อสร้าง</p> <p>☐ ทาสี</p> <p>☐ งานประปา</p> <p>☐ ไฟฟ้า</p> <p>☐ ช่างไม้</p> <p>☐ ก่ออิฐฉาบปูน</p> <p>☐ ช่างวอลเปเปอร์</p> <p>☐ เฟอร์นิเจอร์</p> <p>☐ ช่างกัญแจ</p> <p>☐ ช่างทำโรงรถ</p> <p>☐ ช่างทำตู้</p> <p>☐ ช่างคอนกรีต</p> <p>☐ ซ่อมเครื่องทำความร้อน</p> <p>☐ ซ่อมเครื่องทำความเย็น</p> <p>☐ ช่างปูพื้น พรม</p> <p>☐ ช่างหลังคา</p> <p>☐ อื่นๆ</p> <p>งานบำรุงรักษา</p> <p>☐ ล้างขัดพื้น</p> <p>☐ ซักพรม</p> <p>☐ ทำความสะอาดบ้าน</p> <p>☐ ตัดหญ้าดูแลสนาม</p> <p>☐ ดูแลสวน</p> <p>☐ ตัดแต่งต้นไม้</p>	<p>งานอาหาร</p> <p>☐ ขายอาหาร</p> <p>☐ ประกอบอาหารจำนวนมาก</p> <p>☐ บริการอาหาร</p> <p>☐ เตรียมอุปกรณ์</p> <p>☐ ปรุงย่าง</p> <p>☐ ซ้ำแหละ</p> <p>☐ พนักงานบาร์เทนเดอร์</p> <p>งานขนส่ง</p> <p>☐ ขับรถยนต์</p> <p>☐ ขับรถตู้</p> <p>☐ ขับแทรกเตอร์</p> <p>☐ ขับรถบัสด</p> <p>☐ ขับรถบรรทุกสินค้า</p> <p>☐ ขับเครื่องจักรในฟาร์ม</p> <p>☐ ขับเรือ</p> <p>ผู้ควบคุมงาน</p> <p>☐ เขียนรายงาน</p> <p>☐ อ่านแบบ</p> <p>☐ คำนวณแบบ</p> <p>☐ บันทึกกิจกรรม</p> <p>จัดทำงบประมาณ</p> <p>☐ วางแผนงาน</p> <p>☐ บริหารโครงการ</p>
--	---	--

ช่างเครื่องจักรและอุปกรณ์	งานศิลปะ	งานดูแลส่วนบุคคล
☐ วิทย์ ทวี	☐ วาดภาพระบายสี	☐ ปักเย็บ
☐ ซ่อมแซมเครื่องใช้ขนาดเล็ก	☐ ร้องเพลง	☐ ถักโครเช-นิตติ้ง
☐ ซ่อมเครื่องยนต์	☐ เล่นเครื่องดนตรี	☐ ตัดผมออกแบบทรงผม
☐ ซ่อมรถบัส-บรรทุก	☐ เต้นรำ	☐ อาบอบนวด
☐ ซ่อมอุปกรณ์ฟาร์ม	☐ แสดงละคร	☐ อื่นๆ
☐ ซ่อมไฟล์คัลลิปท์	☐ อื่นๆ	งานอื่น
☐ ซ่อมอุปกรณ์ในบ้าน	งานรักษาความปลอดภัย	☐ ขนย้ายเฟอร์นิเจอร์/อุปกรณ์
☐ ซ่อมอุปกรณ์ห้องน้ำ	☐ เผ่าทรัพย์สิน	☐ ผู้ฝึกสอนกีฬา
☐ ควบคุมเครื่องยก	☐ พนักงานที่มีอาวุธ	☐ ดูแลสถานที่พักผ่อน
☐ ซ่อมนาฬิกา/เพชร	☐ ควบคุมมวลชน	☐ ตำรวจชุมชน
☐ อื่นๆ	☐ ประจำห้องควบคุมสัญญาณ	☐ จัดองค์กรในชุมชน
การค้าขาย	☐ นักผจญเพลิง	☐ ประธานคณะกรรมการ
☐ ขายส่ง	☐ พนักงานบังคับใช้กฎหมาย	☐ เป็นผู้อำนวยการความสะดวก
☐ ขายปลีก	☐ อื่นๆ	☐ ชำนาญภาษา
☐ รับฝากเงิน		☐ รู้ตำนานชุมชนดี
☐ ขายบริการ		☐ ประเมินทรัพย์สิน
☐ อื่นๆ		☐ อื่นๆ

ทักษะตามลำดับความชำนาญ

1. ทักษะ 3 ลำดับแรกที่ท่านคิดว่าทำได้ดีที่สุด

ก.....ข.....ค.....

2. ท่านชำนาญในเรื่องใดที่ผู้อื่นอยากจะจ้างท่านให้ทำงานให้

ก.....ข.....ค.....

3. ท่านอยากจะสอนทักษะใดแก่ผู้อื่นมากที่สุด

ก.....ข.....ค.....

4. ท่านอยากเรียนทักษะใดมากที่สุด

ก.....ข.....ค.....

บัญชีทุนทักษะงานด้านชุมชนของแต่ละคน

เครื่องมือที่ 1ข.

ชื่อ..... โทร..... วันที่.....

ท่านเคยดำเนินการหรือเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชนตามที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้หรือไม่ หากเคยให้กาเครื่องหมายในช่องที่จัดไว้ให้

☐ กลุ่มพัฒนาชุมชน ☐ กิจกรรมลูกเสือหญิง/ชาย ☐ จัดหาทุนเพื่อการกุศลให้ทางศาสนา ☐ สมาคมครู-ผู้ปกครอง ☐ ร่วมทีมกีฬา ☐ เข้าค่ายเยาวชน ☐ ฝึกภาคสนาม ☐ งานของชุมชนอื่นๆ โปรดระบุ 	☐ การรณรงค์ทางการเมือง ☐ สโมสรหมู่บ้าน ☐ กลุ่มต่างๆในชุมชน ☐ ทำสวนสาธารณะ ☐ สมาคมในชุมชน ☐ ชมรมนันทนาการ ☐ ร่วมกิจกรรมศิลปิน ☐ กลุ่มหรือองค์กรกิจกรรมอื่นๆ โปรดระบุ
---	---

กิจกรรมข้างบนนั้นกิจกรรมใดที่ท่านประสงค์จะเข้าร่วมมากที่สุดใน 3 ลำดับแรกโปรดระบุ

1.....

2.....

3.....

อื่นๆ.....

รายการทักษะด้านชุมชนของแต่ละคน

ชื่อ.....	โทร.....	ทักษะ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชุมชนที่สำคัญๆ ในรูป ชมรมกลุ่ม และองค์กรต่างๆ

- ทุกๆชุมชนต่างมีประชาชนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใดๆที่แต่ละคนต่างมีความสนใจร่วมกัน
- องค์กรเหล่านี้รวมตัวกันแบบไม่เป็นทางการเช่นไม่มีเจ้าหน้าที่ หรือกฎหมายรองรับ
- องค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่แสดงบทบาทสำคัญๆ 3 ประการคือ
 - ก. ตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาของชุมชน
 - ข. พัฒนาแผนการเพื่อแก้ปัญหา
 - ค. แก้ปัญหาตามแผนการที่วางไว้
- องค์กรดังกล่าวอาจหมายถึงกลุ่มเพื่อนบ้าน องค์กรที่ทำงานเพื่อชุมชน และอาจขยายความถึงองค์กรต่างๆภายนอกชุมชนด้วย
- กลุ่มดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งสืบเนื่องจากการรวมตัวกันของกลุ่ม ศักยภาพของกลุ่ม และการกระทำกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น
- การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งต้องการความพยายามที่รอบคอบในการค้นหาและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม/องค์กรดังกล่าว

ตัวอย่างของ กลุ่ม/องค์กรที่ไม่เป็นทางการ

- กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา: เช่นกลุ่มสวดภาวนา คณะกรรมการดูแลผลประโยชน์ กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มบริการต่างๆ
- กลุ่มเพื่อการเฉลิมฉลอง :กลุ่มจัดงานประจำปี กลุ่มจัดเทศกาลศิลปะและหัตถกรรม เป็นต้น
- กลุ่มเพื่อนบ้านทั้งหลาย: กลุ่มเฝ้าระวังอาชญากรรม ชมรมเจ้าของบ้าน เป็นต้น
- กลุ่มกีฬา: bowling, basketball, soccer, fishing, baseball

วิธีจัดทำบัญชีรายชื่อของ กลุ่ม หรือ องค์กรที่ไม่เป็นทางการทั้งหลาย

โดยตรวจสอบจากวัสดุสิ่งพิมพ์ต่างๆ หนังสือพิมพ์ หนังสือแนะนำชุมชน ติดต่อกับสถาบันต่างๆ ของท้องถิ่น เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบศาสนกิจของทุกศาสนา สโมสรสาธารณะและสถานพักผ่อนสาธารณะ ห้องสมุดทั้งหลาย และติดต่อสอบถามจากผู้คนในชุมชนที่ดูเหมือนจะทราบความเป็นมาของชุมชนนั้นๆหรือละแวกบ้านนั้นๆ

บัญชีรายชื่อทุนชุมชนในรูปแบบ ชมรม กลุ่ม และองค์กรต่างๆ

เครื่องมือที่ 2

ชุมชน.....วันที่.....หน้าที่.....ของ.....

ชื่อชมรม/กลุ่ม	ผู้ที่สามารถติดต่อได้	โทรศัพท์
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง สมาคมทางธุรกิจเช่น สมาคมหอการค้า สมาคมธุรกิจชุมชน กลุ่มทางการค้าต่างๆ
 สมาคมการกุศลเช่น สภากาชาด สมาคมโรคมะเร็ง ปอเต็กตึ๊ง สมาคมผู้ป่วยโรคเอดส์ ชมรมหรือ
 กลุ่มเยาวชน เช่น สโมสรลูกเสือ เนตรนารี กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมชุมชนตามเหตุการณ์
 เช่นมหกรรมศิลปะ มหกรรมการแสดงสินค้า มหกรรมสุขภาพ งานเทศกาลอื่นๆ

การจัดทำแผนที่ทุนชุมชนในรูปของสถาบันท้องถิ่น

- แต่ละชุมชนต่างมีสถาบันต่างๆที่ทำหน้าที่สำคัญๆของชุมชน
- การทำหน้าที่ของสถาบันดังกล่าวมีลักษณะที่ถาวร ต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ
- ความอยู่รอดของชุมชนคือการพึ่งพาการทำงานของสถาบันต่างๆดังกล่าว
- สถาบันต่างๆมีอะไรบ้างให้จำอักษรย่อ KEEPRA!! ดังภาพข้างล่าง

สถาบันต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน

Kinship/

ครอบครัว

Economic

เศรษฐกิจ

Education/

การศึกษา

Associations/

สมาคม

Religious/

ศาสนา

Political/

ภาครัฐ

ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับการนำสถาบันท้องถิ่นมาร่วมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

- ทุกชุมชนต่างมีสถาบันต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันแบบทางการที่ไม่แสวงหากำไร
- บางชุมชนมีสถาบันดังกล่าวมากมายแต่บางชุมชนมีไม่มากนัก
- มีอยู่บ่อยๆที่สถาบันต่างๆในท้องถิ่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในความพยายามใดๆเพื่อสร้างชุมชน

การนำสถาบันท้องถิ่นทั้งหลายมาร่วมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

- **ประการแรก** ต้องยอมรับว่าสถาบันต่างๆในท้องถิ่นก็คือ “ทุนชุมชน” ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมาก
- **ประการที่สอง** จงจัดทำรายชื่อของสถาบันต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ
- **ประการที่สาม** จงค้นหาว่าสถาบันดังกล่าวทำกิจกรรมอะไรแล้วทำแผนที่ทุนของสถาบันนั้นไว้
- **ประการที่สี่** จงค้นหารูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันดังกล่าวเหล่านั้น รวมทั้งรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันดังกล่าวกับประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรที่ไม่เป็นทางการทั้งปวง
- **ประการที่ห้า** แสวงหาความช่วยเหลือจากสถาบันท้องถิ่นในการดึงทรัพยากรจากภายนอกชุมชน

ตัวอย่างเช่นโรงเรียนเป็นทุนชุมชนชนที่มีศักยภาพมากมายเช่น:

- อำนวยความสะดวกต่างๆ
- เป็นแหล่งวัสดุและอุปกรณ์
- มีอำนาจในการซื้อขาย
- เป็นแหล่งงาน
- เป็นแหล่งเรียนรู้วิชาการ
- มีครูมากมาย
- มีความสามารถทางการเงิน
- เป็นที่รวมของบิดามารดาและผู้ใหญ่
- เป็นแหล่งของวัยรุ่น

สถาบันท้องถิ่นทั้งหลายสามารถช่วยพัฒนาชุมชนได้อย่างไร

- เกิดการซื้อขายในท้องถิ่น
- เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น
- ช่วยสร้างธุรกิจใหม่ๆในท้องถิ่น
- ช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ
- ริเริ่มกลยุทธ์การลงทุนระดับท้องถิ่น
- ระดมทุนจากภายนอก

บัญชีรายชื่อทุนชุมชนในรูปแบบสถาบันท้องถิ่น

เครื่องมือที่ 3

ชุมชน.....วันที่.....หน้าที่.....ของ.....

ชื่อสถาบัน	ผู้ที่สามารถติดต่อได้	โทรศัพท์
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง

- สถาบันด้านสุขภาพอนามัย เช่น โรงพยาบาล คลินิก
- สถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน
- สถาบันการเมืองและภาครัฐอื่นๆ ได้แก่ การเมืองท้องถิ่น การเมืองระดับประเทศ หน่วยสวัสดิการ
อื่นๆ เช่น หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ศาสนา ดับเพลิง โปสท์ สุเหว่า

บัญชีทุนวัฒนธรรมและทุนธรรมชาติของชุมชน

เครื่องมือที่ 4

ชุมชน.....วันที่.....

ทุนวัฒนธรรม	ทุนป่าไม้	ทุนดินและแร่ธาตุ
☐ ประเพณีโลงแขก	☐ ป่าใหญ่	☐ ถ่านหิน
☐ ประเพณีลอยกระทง	☐ ป่าละเมาะ	☐ น้ำมัน
☐ การเคารพผู้อาวุโส	☐ ฟุงหญ้า	☐ แหล่งกาชธรรมชาติ
☐ แห่บั้งไฟ	☐ ป่าเบญจพรรณ	☐ หินมีค่า
☐ ครอบครัวขยาย	☐ นาข้าว	☐ แหล่งหินทราย
☐ มีวันพ่อ วันแม่ วันครู	☐ ไร่ข้าวโพด	☐ ภูเขา
☐ ทำบุญตักบาตรวันพระ	☐ ไร่มันสำปะหลัง	☐ ถ่านน้ำผา
☐ อื่นๆ	☐ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์	☐ หินงอกหินย้อย
ทุนแหล่งน้ำ	☐ วนอุทยาน	☐ รังนก
☐ ฝ่ายทดน้ำ เขื่อน	☐ ป่าอุตสาหกรรม	☐ แหล่งเกลือ
☐ บึง ทะเลสาบ	☐ ป่าสมุนไพร	☐ มูลค้างคาว
☐ บ่อน้ำร้อน	☐ ฟาร์มเห็ด	☐ พลังงานแสงอาทิตย์
☐ คลอง แม่น้ำ	☐ สวนยางพารา	☐ พลังงานลม
☐ ทะเล	☐ เกษตรพอเพียง	☐ แหล่งดินเหนียว
☐ น้ำตก	☐ เครื่องเรือนยางพารา	☐ อื่นๆ
☐ อื่นๆ	☐ อื่นๆ	
ทุนสัตว์	ทุนนันทนาการ	
☐ แมลงธรรมชาติ	☐ แหล่งท่องเที่ยว	
☐ นกธรรมชาติ	☐ แห่บั้งไฟ	
☐ การเลี้ยงนกเขา	☐ แข่งเรือ	
☐ ฟาร์มกุ้ง/ปลา	☐ แข่งวิ่งควาย	
☐ ฟาร์มไก่	☐ อื่นๆ	

บัญชีทุนธุรกิจชุมชน

เครื่องมือที่ 5ก

ชุมชน.....วันที่.....หน้า.....ของ.....

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	ผู้สามารถติดต่อได้	โทรศัพท์
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง

โรงงาน/หัตถกรรม: ผลิตภัณ์อาหาร การทอผ้า โรงงานผลิตเครื่องไฟฟ้า ผลิตเครื่องมือ ฯลฯ

การเกษตร: อุปกรณ์การเกษตร ปศุสัตว์ ยุ้งนางไซโล อาหารสัตว์ ยากำจัดแมลง ฯลฯ

ขายปลีก: ร้านขายอุปกรณ์ ขายเสื้อผ้า ร้านขายของชำ ร้านขายยา ฯลฯ

อื่นๆ : บรรจู่หีบห่อ ร้านกาแฟภัตราคาร สโมสร โรงแรม ร้านซ่อมรถยนต์ ฯลฯ

บัญชีทุนประสบการณ์จากการสร้างชุมชนเข้มแข็งที่ผ่านมา

เครื่องมือที่ 6

ชุมชน.....วันที่.....หน้าที่.....ของ.....

ความพยายาม/ กิจกรรมที่เคยทำ	ผลงาน/ข้อมูล	ใครเข้าร่วมบ้าง/เมื่อใด
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง เช่นการการวางแผนชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนากิจกรรมและบริการในชุมชน การสร้างภาพลักษณ์ชุมชน และกิจกรรมที่ตั้งสมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งหลาย

รายการวัดผลสำเร็จสำหรับกิจกรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

เครื่องมือที่ 7ข.

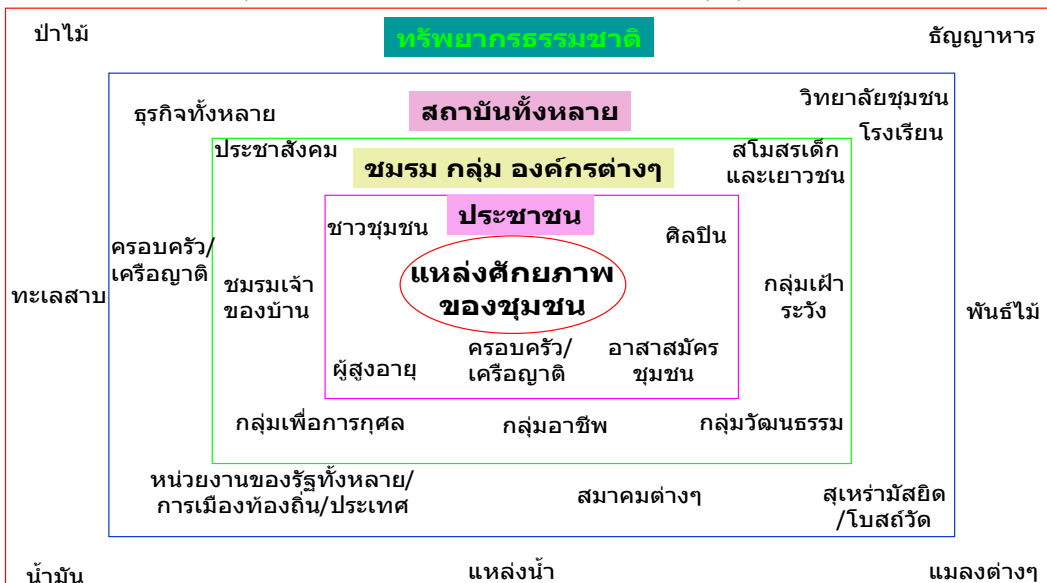
ชุมชน.....วันที่.....หน้า.....ของ.....

ประเภทกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	เริ่มต้นเมื่อ	ผลที่เปลี่ยนไป
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

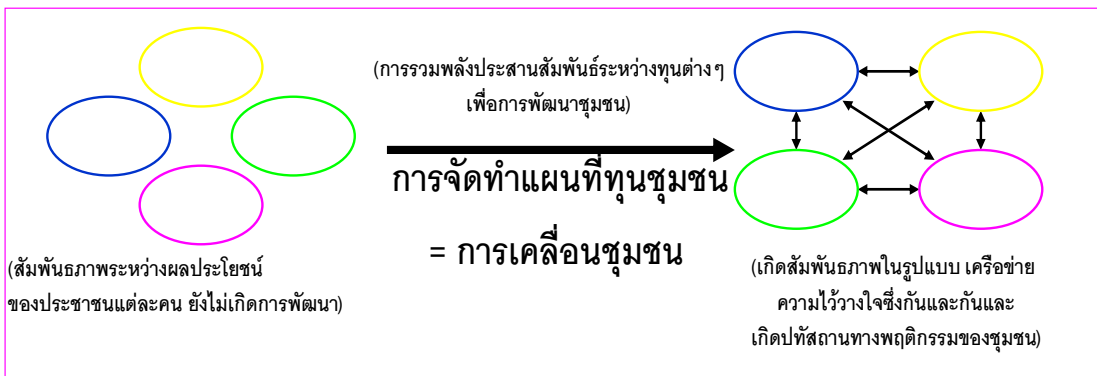
ตัวอย่าง ทักษะหน้าที่สวยงาม แสงสว่างในที่มืดมีทุกจุด เกิดวันรณรงค์เมาไม่ขับ ฯลฯ

ภาพแผนที่ทุนชุมชน

เมื่อจัดทำบัญชีรายการทุนชุมชนเสร็จแล้วทุนต่างๆจะปรากฏในแผนที่เป็นกลุ่มๆ ตัวอย่างข้างล่างเป็นแผนที่ทุนบุคคล สมาคมและสถาบันต่างๆ ชื่อธุรกิจ โรงเรียน กลุ่มหนุ่มสาว ฯลฯ สามารถบันทึกลงในแผนที่ทุนรวมของชุมชนเป็นแผนเดียว หรือแยกตามประเภทของทุนชุมชนก็ได้

ผลผลิต --การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยทุนชุมชน

“การเคลื่อนชุมชน”เป็นผลลัพธ์ประการหนึ่งในหลายๆประการ

จุดแข็งประการหนึ่งในหลายๆประการของการสร้างชุมชนโดยทุนชุมชนคือสามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพแบบเป็นโครงข่าย ในขณะที่ประชาชนแต่ละคนเริ่มต้นที่จะค้นหว่าตนสามารถช่วยเหลือชุมชนของตนเองได้อย่างไร ไม่ว่าจะใช้ความเข้มแข็งของตนเอง พรสวรรค์ที่ตนมี ประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนเป็นต้น สัมพันธภาพและการติดต่อก็จะเกิดขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่า “สัมพันธภาพ”เป็นผู้ทำให้เกิด “การเปลี่ยนแปลง”เมื่อกระบวนการสร้างชุมชนโดยทุนชุมชนได้ถูกนำมาใช้ การสร้างสัมพันธ์ภาพเป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและเมื่อผู้คนเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากกระบวนการเช่นนี้ พวกเขาเหล่านั้นดูเหมือนชอบที่จะทำงานร่วมกันมากขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง . ภาพไดอะแกรมข้างบนนั้นภาพซ้ายมือเป็นภาพประชาชนของชุมชนก่อนเริ่มใช้กระบวนการสร้างชุมชนโดยทุนชุมชนซึ่งผู้คนต่างคนต่างอยู่ขาดการติดต่อซึ่งกันและกัน ครั้นเมื่อวิธีการนี้ได้ถูกนำมาใช้สัมพันธภาพระหว่างผู้คนในชุมชนเริ่มเกิดการพัฒนารุ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ลูกศรต่างๆในภาพไดอะแกรมด้านขวามือแสดงให้เห็นถึงภาพการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเกิดขึ้นซึ่งแต่เดิมไม่เคยเกิด ผลที่ตามมาคือทำให้ชุมชนเข้มแข็ง “การเคลื่อนชุมชนไปในทิศทางที่เป็นบวก”ก็เป็นผลผลิตหนึ่งในหลายๆผลผลิตที่เกิดจากการประยุกต์ใช้แนวการสร้างชุมชนโดยทุนชุมชน

ผนีกกำลังภูมิปัญญาและทักษะต่างๆของ “ผู้นำ”ชุมชนคือกุญแจดอกสำคัญในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดย

- จัดทำแผนที่ “ทุน”ของแต่ละคน สถาบันต่างๆ และองค์กรที่ไม่เป็นทางการทั้งหลาย
- สร้างความสัมพันธ์ที่เชื่อมต่อกันท่ามกลางระหว่าง “ทุน”ทั้งหลายดังกล่าว
- ค้นหาวิธีการที่จะบริหารจัดการ “ทุน”ดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงเงื่อนไขหรือปัญหาของชุมชน (เช่นขยายโอกาสการมีงานทำ ปรับปรุงการศึกษา การบริการ สาธารณสุขที่ดีขึ้น)
- ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และการวางแผน
- แสวงหาความร่วมมือจากภายนอกเพื่อดึงเอาทรัพยากรเข้ามาร่วมในการแก้ไขปัญหา

การทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง

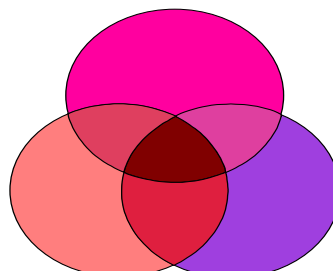
แนวทางการยัด “ทุนชุมชนเป็นศูนย์กลาง”เพื่อขยายการมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นของประชาชนในกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งจะเป็นกระบวนการสร้างและมีผู้นำเกิดใหม่อย่างต่อเนื่อง

การสร้างถนนสายใหม่สำหรับผู้นำ

- โดยการเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจแบบ “รวมศูนย์”เป็นการตัดสินใจ “แบบมีส่วนร่วม”รูปแบบที่ผู้นำทั้งหลายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ช่วยขยาย “ขนาดจำนวน”ของประชาชนที่เห็นชอบกับเป้าหมายต่างๆของชุมชนให้มากขึ้น
- จงใช้กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมที่ต้องมี “ช่องทาง”เป็นโอกาสสำหรับ “ผู้นำ”ที่จะเข้ามา

การจัดระบบการทำงานชุมชนแนวใหม่

ประสิทธิภาพสูงสุดของการทำงานชุมชนกระบวนการวางแผนและการจัดทำแผนปฏิบัติการต้องหลีกเลี่ยงการจัดรูปแบบการทำงานแบบรูปสามเหลี่ยมแต่ควรใช้กระบวนการที่ทุกวงกลมทุกภาคส่วนทำงานสอดประสานร่วมกันดังภาพ

การค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ

- เชื่อหรือไม่ว่าในทุกชุมชนต่างมีกลุ่มคนที่แสดงบทบาทต่างๆของผู้นำอยู่แล้ว
- เชื่อหรือไม่ว่ายังมีคนอื่น ๆ ในชุมชนที่ “ส่อแวว” เป็นคู่แข่งสำหรับผู้นำตามอุดมคติอยู่อีกมาก
- พวกเขาเหล่านั้นเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแบบ “ถ่อมตน” แต่ประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วมกับกิจกรรมจะทำให้เขาเหล่านั้นเป็นแหล่งผู้นำที่สำคัญของชุมชนในอนาคต

จะค้นหาผู้นำเกิดใหม่ได้อย่างไร

- ค้นจาก “บัญชีความสามารถ” ของแต่ละคนเป็นการเริ่มต้นที่ดีที่สุด
- การค้นหาด้วยการประเมินในเชิงลึกให้ค้นจาก “บัญชีผู้ที่มีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้ที่มีแววแสดงความสามารถในการเป็นผู้นำ”
- การค้นหาให้ประเมินในประเด็นดังนี้:
 - ก. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับภาครัฐและการเมือง
 - ข. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมและการบริการต่างๆ
 - ค. กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับองค์กรทางศาสนา
 - ง. กิจกรรมต่างๆด้านสังคมและนันทนาการ
 - จ. กิจกรรมเกี่ยวกับความรักชาติและความเสมอภาค
 - ฉ. การศึกษาและการจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน
 - ช. กิจกรรมต่างๆของชุมชนโดยดูจากลักษณะของการเข้าร่วม

การสร้างผู้นำ

- การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามบัญชีรายการกิจกรรมดังกล่าว หรือมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันเพื่อจัดการกับปัญหาเฉพาะทั้งหลายของชุมชน หรือในละแวกบ้าน การมีส่วนร่วมลักษณะเช่นนี้ล้วนปลูกฝังบ่มเพาะความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น
- John Gardner กล่าวไว้ว่า, “ผู้นำของวันพรุ่งนี้จะเริ่มต้นด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นกับกิจกรรมพิเศษต่างๆของชุมชน” (Gardner, John W. 1984. “The antileadership vaccine.” Pp. 318-25 in William E. Rosenbach and Robert L. Taylor (eds.), *Contemporary Issues in Leadership*. Boulder, CO: Westview Press.)

.....